

STORTINGET

Representantforslag 218 S

(2022–2023)

fra stortingsrepresentantene Ola Elvestuen, Guri Melby, Grunde Almeland, Abid Raja, Ane Breivik, Ingvild Wetrhus Thorsvik og André N. Skjelstad

Dokument 8:218 S (2022–2023)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ola Elvestuen, Guri Melby, Grunde Almeland, Abid Raja, Ane Breivik, Ingvild Wetrhus Thorsvik og André N. Skjelstad om å utvide nullvekstmålet

Til Stortinget

Bakgrunn

De menneskeskapte klimaendringene vil ha drastiske og irreversible konsekvenser for dyr, natur og mennesker. Konsekvensene er her allerede. Dyrearter dør ut, temperaturen stiger, det er mer ekstremvær, økosystemer forsvinner, isbreer smelter, havet stiger og skoger brenner. Klima- og miljøendringer er den største trusselen mot menneskers livskvalitet og friheten til fremtidige generasjoner.

Regjeringen Solberg, utgått av Venstre, Høyre og Kristelig Folkeparti, fremmet i 2021 en klimaplan for hvordan målene for 2030 skulle nås (Meld. St. 13 (2020–2021)). Et viktig tiltak for å nå Norges klimamål er målet om nullvekst i persontransporten med bil (nullvekstmålet). I en rapport fra Miljødirektoratet (Klimakur 2030) anslås det at nullvekstmålet alene vil bidra til å kutte 700 000 tonn CO₂-ekvivalenter.

Siden klimaplanen ble lansert, har Norge, og EU, forsterket klimamålet for 2030 og meldt inn til FN at det skal kuttes 55 prosent klimagassutslipp innen 2030 sammenlignet med 1990-nivå. Det betyr at Norge må forsterke flere av klimatiltakene for at målet skal nås.

Per nå gjelder nullvekstmålet kun persontransport i de største byområdene. For å omstille Norge til et grønt

nullutslippssamfunn vil neste steg være å utvide nullvekstmålet. En naturlig videreutvikling av målet er å inkludere områder utenfor byene og næringstransport i målsettingen. En inkludering av næringstransporten i nullvekstmålet innebærer en større reduksjon i personbiltrafikken. For å klare dette må man ha en kraftfull satsing på kollektivtransport, sykkel og gange. En nøkkel for å nå et forsterket nullvekstmål er blant annet at de statlige belønningsmidlene for mer kollektivtrafikk må styrkes.

Det viktigste verktøyet for å følge opp nullvekstmålet er byvekstavgiftene. Det er så langt inngått byvekstavtaler for Trondheims-, Nord-Jæren-, Bergens- og Osloområdet. Andre byområder som er en del av ordningen, men som ikke enda har inngått en avtale, er Tromsø, Buskerudbyen, Grenland, Nedre Glomma og Kristiansandsområdet. Byvekstavtaler er et viktig verktøy, ikke bare for å kutte utslipp og skape fremtidsrettede infrastruktursystemer, men også for å redusere kø, luftforurensning og støy. Om det skal være realistisk å nå Norges klimamål, må byvekstavtalene både utvides i antall og i omfang.

Ut over byvekstavtalene og belønningsordningen for mer kollektivtransport har staten en rekke virkemidler for å muliggjøre måloppnåelsen i byene. Et slikt virkemiddel er at det må sikres fremkommelighet på riksveier for kollektivtransporten i og rundt byene, for eksempel gjennom kollektivfelt. At bussene står i samme kø som øvrig trafikk, er en stor utfordring for å kunne øke andelen som velger kollektivtrafikk.

Det er en sammenheng mellom infrastrukturinvesteringer og økning i eiendomsverdier. En kommune kan kreve grunneierbidrag til å dekke kostander til infrastruktur som det utløses behov for som følge av et byggs fremtidige bruk. Dette er ofte investeringer knyttet til

byutvikling, gang- og sykkelveier og andre trafikksikkerhetstiltak, men også investering i store kollektivprosjekter, som Fornebu-banen i Oslo/Viken. Grunneierbidrag er en engangsstøtte fra grunneier til realiseringen av et prosjekt. Forslagsstillerne mener det bør vurderes om grunneierbidrag også skal kunne brukes til finansiering av drift av kollektivtrafikk, ikke bare til investeringer, slik regelen er i dag.

Klimaendringene er både lokale og globale, og gjennom Parisavtalen har Norge forpliktet seg til å delta i en internasjonal dugnad mot klimaendringene. Norge meldte høsten 2022 inn et forsterket klimamål om å kutte 55 prosent av utslippene innen 2030. En utvidelse av nullvekstmålet er en forutsetning for at man skal klare å oppfylle disse forpliktelsene. Det betyr at den forventede transportøkningen i og rundt byområdene må tas gjennom mer bruk av sykkel, gange og kollektivtransport. En utvidelse av nullvekstmålet og utvidelser av byvekstavtalene er verktøyene som skal legge til rette for en grønn, bærekraftig og fremtidsrettet utvikling av storbyenes transportinfrastruktur.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

forslag:

1. Stortinget ber regjeringen utvide nullvekstmålet til også å gjelde utenfor de største byområdene.
2. Stortinget ber regjeringen utvide nullvekstmålet gjennom å inkludere næringstransport i grunnlaget for nullvekstmålsettingen.
3. Stortinget ber regjeringen sørge for at det statlige bidraget i store kollektivprosjekter omfattet av byvekstavtaler økes til 70 prosent.
4. Stortinget ber regjeringen gjenoppta arbeidet med å opprette flere byvekstavtaler, uten at det går på bekostning av de eksisterende.
5. Stortinget ber regjeringen utrede mulighetene for å bruke grunneierbidrag til å finansiere drift av kollektivtransporten.

30. mars 2023

Ola Elvestuen

Guri Melby

Grunde Almeland

Abid Raja

Ane Breivik

Ingvild Wetrhus Thorsvik

André N. Skjelstad